

Lihatööstuse 2016. aasta ülevaade

Joosep Lukk

peaspetsialist / kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond

09.05.2017

Lühikokkuvõte

- ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) 2016. aasta keskmine lihahinnaindeks oli 156,2 punkti tasemel, mis on viimase seitsme aasta madalaim tase. Sarnaselt piimasektorile on Eesti lihasektoris olnud keeruline turuolukord, aga lihatööstuse majandusnäitajad on veidi paranenud eelmise aasta võrdluses.
- Eesti lihasektoris 2016. aastal toimunud olulisemad sündmused olid:
  - Atria Eesti AS lõpetas Vastse-Kuustes asuva lihatööstuse tegevuse, selle omandas ühistu Eesti Lihatööstus, kelle toodang on ainult kodumaisest sealihast;
  - Eesti Tõusigade Aretusühistu, AS Rakvere Farmid ja Atria Farmid OÜ asutasid Eesti Seakasvatajate Liidu;
  - HKScani kontserni kuuluv Rakvere lihakombinaat saatis Uus-Meremaale proovikonteineri külmutatud sealihatükkidega, et tulevikus juba sinna turule sealiha eksportida;
  - Riik rakendas sealihakonservide kokkuostu meedet oma tegevusvarusse, et vähendada turul sealiha ülepakkumist.
- Eesti lihatoodete toodangu rahaline väärtus kasvas aastaga 2,3% võrra ja oli 286,4 mln euro suurune. Eksporditud liha- ja lihatoodete käive oli 2016. aastal 80,6 mln eurot, olles varasemast 1,5% madalam. Imporditi 129,6 mln euro (+9,4%) väärtuses liha- ja lihatooteid. Eesti päritolu lihatoodete kolm peamist sihtturgu olid jätkuvalt lähinaabrid Läti, Soome ja Leedu, Venemaa asemele on kerkinud Rootsi.
- Lihatööstuse müügitulu oli 2016. aastal 310,1 mln eurot (+1,3%), kogukulud 292,9 mln eurot (+1,4%) ning sektori kogukasum oli 17,9 mln eurot (+0,6%).
- Lihatööstus investeeris 17,9 mln eurot, mida oli varasemast aastast 54,3% enam.

Sissejuhatus

Eesti lihatöötlemise sektori ülevaate tegemisel on kasutatud Eesti Statistikaameti (SA) lühiajastatistika avaliku andmebaasi andmeid, mis hõlmavad 12 kuulist (aastast) vaatlusperioodi. Ülevaates esitatud piimatoodete hinnainfo põhineb Eesti Konjunktuuriinstituudi (EKI) ja varasemalt Kantar Emori (endine AS TNS Emor) kogutavatel andmetel. Lihatööstuse võrdluse

korral toiduainetööstusega sisaldavad toiduainetööstuse andmed lisaks toiduainete tootmisele ka joogitootmise andmeid.

Lihatöötlemissektori statistilisi näitajaid tõlgendades tuleb arvestada, et valimisse kuulub ettevõtjaid, kellel on põhitegevusele lisaks mitmeid lisategevusalasid (nt looma-, linnu- ja taimekasvatus, sööda tootmine, transporditeenused jm). Antud ülevaates on käsitletud sektori kõigi valimisse kuuluvate ettevõtjate keskmisi näitajaid, mis ei pruugi kajastada kõigi sektori ettevõtjate olukorda võrdselt, vaid näitavad valimi statistilist üldistust. Üksikute ettevõtjate näitajad võivad ülevaate keskmisest oluliselt erineda. 2015. aastal SA lihatööstuste valim muutus ja sellesse lisandus suurettevõtte, kelle põhitegevusala eelnevalt ei olnud liha töötlemine, säilitamine või lihatoodete tootmine ning antud ettevõtte andmed mõjutavad sektori koondpilti oluliselt.

Lihatööstusena käsitletakse antud ülevaates üldistatuna lihatöötlemise sektori ettevõtteid, kelle põhitegevusala kood EMTAK 2008¹ kohaselt on C101 (liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine) sh:

- Liha töötlemine ja säilitamine, k.a tapamajade tegevus
  - loomade tapmine ning liha (looma-, sea-, lamba-, lambatalle-, küüliku-, jänese-, kaameliliha jne) ettevalmistamine ja pakkimine tapamajades;
  - värskel, jahutatud või külmutatud liha tootmine lihakehadena (rümpadena);
  - värskel, jahutatud või külmutatud liha tootmine raietükkidena;
  - toornahkade tootmine tapamajades, k.a karvatustamine;
  - peki ja muu toidukõlbliku loomse rasva sulatamine (v.a linnurasva sulatamine);
  - loomse rupsi töötlemine;
  - kitkevillade tootmine;siia ei kuulu liha pakendamine.
- Linnuliha töötlemine ja säilitamine, k.a sulgede tootmine
  - kodulindude tapmine, kitkumine ja pakkimine tapamajades;
  - värskel, jahutatud või külmutatud liha tootmine raietükkidena;
  - toidukõlbliku linnurasva sulatamine;
  - sulgede ja udusulgede tootmine;siia ei kuulu liha pakendamine.
- Liha- ja linnulihatoodete tootmine
  - kuivatatud, soolatud ja suitsutatud liha tootmine;
  - lihast, rupsist (k.a maksast) või verest toodete ja konservide tootmine (nt viinerid, salaami, servelaatvorstid, teevorstid, keedusingid, veri- ja maksavorstid, pasteetid, tarrendid, rulaadid);
  - inimtoiduks kõlbmatu pulbri, jahu ja graanulite tootmine lihast või rupsist; rasvakõrnete tootmine;siia ei kuulu külmutatud valmisroogade tootmine lihast ja linnulihast, lihasuppide tootmine, liha hulgikaubandus, ning liha- ja linnulihatoodete pakendamine.

---

¹ Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaator

Rahvusvaheline lihaturg

ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) liyahinnaindeks² oli 2016. aasta keskmisena 156,2 punkti. See on viimase seitsme aasta madalaim tase. Euroopa Liidu (EL-i) liha turuolukorda kirjeldab Euroopa Komisjoni vaatluskeskuse veebilehel avaldatav info³. EL-i veiseliha keskmine hind oli 2016. aastal ühe kilogrammi kohta 3,63 eurot, sealih hind 1,47 eurot ja broileriliha 1,78 eurot. Veise- ja broileriliha keskmine hind langes vastavalt 4,3% ja 5,0%; sealih hind tõusis 2,4%.

Kohalikku turgu mõjutanud arengud

2016. aastal jätkati protsessiga, et jõuda lähiajal Eesti veiseliha Jaapani turule.

Atria Eesti AS lõpetas aprillis oma Põlvamaal Vastse-Kuustes asuva lihatööstuse tegevuse. Aasta lõpus ostis Vastse-Kuuste lihatööstuse kümnet seakasvatajat ühendav ühistu Eesti Lihätööstus.

Aprillis asutasid Eesti Tõusigade Aretusühistu, mis esindab ligi 95% Eesti seakasvatajaid, AS Rakvere Farmid ja Atria Farmid OÜ Eesti Seakasvatajate Liidu. Liidu eesmärk on seista sektori arengu eest ning kindlustada kodumaise sealih jõudmine ka tulevikus eestlaste toidulauale.

Aprilli lõpus saatis HKScani kontserni kuuluv AS HKScan Estonia (Rakvere lihakombinaat) Uus-Meremaale merekonteineri 24 tonni külmutatud sealihatükkidega. Tegemist oli proovikonteineriga, mis võib avada tööstusele aga täiesti uue ekspordituru tulevikuks.

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu poolt Harjumaal Kaunissaarde rajatav suurim kaasaegne loomade kogumiskeskus Eestis oli aasta lõpus ehituse lõppjärgus. Uus kogumiskeskus annab võimaluse loomad enne ekspordi koondada ja kohapeal vajalikud uuringud teha.

Kogumiskeskuses on vabapidamine, grupisulud, kergesti kasutatavad fikseerimisasemed, desoruumid ning see mahutab kuni 600 veist. Prognooside kohaselt võiks kogumiskeskusest hakata läbi käima 5000–6000 looma aastas.

Eestlaste lihatoote tarbimist suunavad järjest enam eelküpsetatud ja kiiresti valmistatavad lihatooted (sh grilltooted). Atria Eesti lihatööstuse andmetel on klassikaliste lihatoote – sardellid, viinerid ja keeduvorstid tarbimine langevas trendis, kasvanud on grillvorstide, marineeritud liha ja jahutatud hakkliha nõudlus.

Sigade Aafrika katk on Eestis jätkuvalt tõsiseks ohuallikaks ning jätkuvalt tuleb tagada maksimaalne bioohutusnõuetest kinnipidamine haiguse leviku peatamiseks. Sigade Aafrika katk on iseloomult väga nakkav ning ägedalt kulgev kodusigade ja metssigade viirushaigus, mida iseloomustab palavik, verejooksud, põletikulised muutused elundites ja suur suremus (kuni 100%

² <http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>

³ http://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory/meat_et

loomadest). Sigade Aafrika katku ei haigestu teised loomaliigid ega inimesed, kuid nad võivad viirust edasi kanda. Eestis diagnoositi esimesed katkujuhtumid metssigadel 2014. aasta suvel ja 2015. aasta suvel kodusigadel. Katkujuhtumeid avastati ka 2016. aasta juuli alguses Jõgeva, juuli keskel Järva ja Lääne-Viru ning augustis Saare maakonnas, mille tulemusena kaubanduspiirangutega tsoon Eestis laienes. Riik on hüvitanud seakasvatajatele tauditõrjega seoses tekkinud kahju, sealihatootjale on makstud erakorralist toetust. Rakendati ka sealihakonservide kokkuostu meetet riigi tegevusvarusse, et vähendada sealiha ülepakkumist turul. 900 tuhat konservi anti aasta lõpus üle kohalikele omavalitsustele, kes jagasid need sotsiaalministerium vahendusel toimetulekuraskustes inimestele, samuti kaitsevæele, päästeametile, politsei- ja piirivalveametile ning sisekaitseakadeemiale⁴. Eesti kasutas sarnaselt teistele Euroopa Liidu liikmesriikidele ka sealiha eraladustamise meetet, mille läbi oli toetuse taotlejaid 4 ja ladustatud kogus 680,8 tuhat tonni.

Sigade Aafrika katku levik on Eesti seakasvatusele jätnud märkimisväärse jälje. Lisaks sigade arvu suurele langusele viimastel aastatel, on vähenenud ka seakasvatajate arv. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti põllumajandusloomade registri järgi pidas 1. mai 2016. aasta seisuga sigu 198 loomapidajat. Võrreldes 2015. aastaga on seakasvatajate arv vähenenud ca 2 korda⁵. Sigade Aafrika katkuga kaasnevad otsesed kaubanduspiirangud. Eesti Konjunkturiinstituudi poolt varasemas (2015. aastal tehtud) uuringus tuuakse välja, et III tsooni sattunud seakasvatajate, kes polnud kohalike lihatööstusettevõtete tarnelepingutega seotud, müügikäive vähenes võrreldes varasema aastaga sigade Aafrika katku tõttu hinnanguliselt ligi 3,0 mln eurot ning karmimate bioohutusnõuete täitmine suurendas kulusid 3,2 mln euro võrra⁶.

Positsioon majanduses

Lihatöötlemise sektori moodustavad Eestis keskeltläbi 50 töötlemisettevõtet ja väikemajapidamist, millest viis suuremat tööstust annavad üle 90% kogu lihatöötlemise sektori müügitulust.

SA esialgsel andmetel tootis lihatööstus 2016. aastal 286,4 mln euro väärtuses toodangut, mis oli 2,3% rohkem kui aasta varem sama perioodiga. Maaeluministeriumi arvutustel moodustas lihatööstuse rahalises vääringus toodang 3,0% töötleva tööstuse (+0,0 protsendipunkti) ja 20,3% toiduainetööstuse (+0,6 protsendipunkti) toodangust.

Viimaste saadaolevate SA andmete järgi oli Eestis (2015. aasta lõpus) 256,2 tuhat veist, 304,5 tuhat siga, 90,9 tuhat lammast ja kitse ning 2161,8 tuhat lindu. 2016. aastal veiste ja sigade tapmismahud mõnevõrra vähenesid, lammaste tapmismahud kasvas. Tegevusloaga

⁴ <http://www.postimees.ee/3879001/riik-jagab-ligi-miljon-sealihakonservi-toimetulekuraskustes-inimestele> (16.05.2017)

⁵ <https://www.agri.ee/sites/default/files/content/ylevaated/2016/ulevaade-pollumajandussektor-2016-04.pdf>

⁶ Eesti Konjunkturiinstituut „Sigade Aafrika katku mõju Eesti sealihasektorile“

<https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/2016/uuring-2016-sak-sealihasektor.pdf>

lihakäitlemisettevõtetes tapeti 2016. aastal 37,6 tuhat veist ning saadi 9426 tonni veiseliha. Võrreldes 2015. aasta sama perioodiga vähenes tapetud veiste arv 3300 veise (-1,3%) võrra ja liha kogus 191 tonni (-2,0%) võrra.

Veterinaar- ja Toiduameti (VTA) andmetel on veiste tapmiseks ja töötlemiseks teavitatud ja tegevusloaga toidu käitlejaid kokku 29 ning neist neli rakendas SEUROP klassifikatsiooni. Veiserümpade klassifitseerimise kohustus on Eestis lihakäitlemisettevõtetel, kus tapetakse aastas keskmiselt üle 75 kaheksa kuu vanuse või vanema veise nädalas ning neil on kohustus edastada turuhindu. Kokku klassifitseeriti ja edastati hinnainfot 2016. aastal SEUROP klassifikatsiooni järgi 21 086 veiserümba kohta. Klassifitseeritud veiserümbad moodustavad 58% Eestis kokkuostetud ja tapetud veiste koguarvust. Kõikidest klassifitseeritud veiserümpadest moodustasid peaaegu poole (48%) lehmariümbad, veerandi noorpullide ja 16% mullikate rümbad⁵.

Sigasid tapeti 525,0 tuhat ja saadi 42,8 tuhat tonni sealihha, mis oli 8000 sea (1,5%) võrra varasemast vähem. Sealihha saadi 406 tonni (1,0%) võrra vähem kui varasemal perioodil. VTA andmetel on sigade tapmiseks ja töötlemiseks teavitatud ja tegevusloaga toidu käitlejaid kokku 29. SEUROP klassifikatsiooni kasutamise kohustus on lihakäitlemisettevõtetel, kus tapetakse aastas keskmiselt üle 200 numsea nädalas. Selliseid ettevõtteid on Eestis kolm⁵.

Lambaid ja kitsi tapeti 5500 looma, mida oli 800 looma (17,0%) võrra rohkem kui aasta varem. Lamba- ja kitseliha saadi seeläbi 102,0 tonni, mida oli 15,5 tonni (ligi 18,0%) varasemast enam. VTA andmetel on lammaste tapmiseks ja töötlemiseks teavitatud ja tegevusloaga toidu käitlejaid kokku 17. Lambarümpade SEUROP klassifikatsiooni järgi on klassifitseerimise kohustus lihakäitlemisettevõtetes, kus tapetakse aastas keskmiselt üle 80 lamba nädalas. 2016. aastal lambarümpa SEUROP klassifikatsiooni järgi ei klassifitseeritud⁵.

Tabelis 1 on esitatud viimased saadaolevad andmed lihatoodangu ja liha tööstustoodangu kohta, seda aastastatistikana.

Tabel 1. Eesti lihatoodang kokku (tapakaalus) ja liha tööstustoodangu jagunemine, tuhat tonni

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lihatoodang kokku	75,4	80,6	78,4	79,8	80,7	83,2	..
Liha tööstustoodang	45,5	43,1	..	..	..	..	..
Vorsttooted	36,7	36,5	34,5	33,5	30,4	29,6	..
keeduvorst	10,8	11,9	11,5	11,3	11,2	10,0	..
sardellid	3,8	3,5	3,4	3,3	3,3	3,2	..
viinerid	12,4	11,3	10,2	9,8	9,4	9,0	..
poolsuitsuvorst	4,7	5,8	4,4	4,2	3,6	3,5	..
täissuitsuvorst	0,7	1,0	1,0	1,3	1,6	1,7	..
maksavorst	1,0	0,9	1,1	0,9	2,1	1,0	..
verivorst	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2	..
muud vorsttooted	1,9	0,8	1,5	1,4	1,7	1,2	..

Allikas: Statistikaamet; .. andmed pole avaldatud; andmed 09.05.2017 seisuga

Liha ja lihatoodete väliskaubandus

Taudi tõttu kehtestatud piirangud on mõju avaldanud elussigade ja sealiha kaubavahetusele. Elussigade eksport on võrreldes kahe aasta taguse ajaga vähenenud ligi 6 korda. 2016. aastal eksporditi 19,6 tuhat elussiga, peamiselt Leetu (89% elussigade koguekspordist). Elussigu imporditi põhiliselt Soomest (99,9%). Sealiha eksporditi 2016. aastal kokku 9,0 tuhat tonni (sh Eesti päritolu 6,3 tuhat tonni), millest põhiline (64%) osa oli värske ja jahutatud sealiha (sh rümbad ja poolrümbad, tagaosa ja abatükid). Sealiha imporditi 22,9 tuhat tonni, põhiliselt Saksamaalt (22%), Taanist (19%), Poolast (19%), Soomest (19%). Sisseveetavast sealihast oli 58% külmutatud (sh rümbad ja poolrümbad, tagaosa ja abatükid). Võrreldes 2015. aastaga vähenes sealiha eksport koguseliselt 7% (rahaliselt 9%) ning import suurenes koguseliselt 3% (rahaliselt 5%)⁴.

Elusveiste eksport moodustab olulise osa veiste realiseerimisel ja seda ka 2016. aastal. Kokku viidi SA esialgsetel andmetel Eestist välja 61 tuhat veist, mis on 453 veist enam kui 2015. aastal. Eesti päritolu elusveiseid eksporditi 28,7 tuhande euro väärtuses ning eksport kasvas 2015. aastaga võrreldes ligi 9,0%. Elusveiste käibest moodustasid suurema osa eluslehmad massiga üle 300 kg tapaloomaks (v.a mullikad) kokku 7,7 tuhat eurot, elusveised massiga kuni 80 kg (v.a tõupuhtad aretusloomad) 3,9 tuhat eurot ja elusveised massiga 160 kuni 300 kg (v.a tapaloomad ja tõupuhtad aretusloomad) 3,3 tuhat eurot. Elusveiste peamiseks sihtriikideks olid Belgia (26%), Poola (23%), Holland (14%), Türgi (11%) ja Läti (11%). Sarnaselt eelmistele aastatele moodustasid veiste ekspordist suurima osa (50%) veised elusmassiga kuni 80 kg (v.a tõupuhtad aretusloomad). Tõupuhtaid poegimata mullikaid viidi välja veidi rohkem kui 3,7 tuhat looma – kõige olulisem ekspordiriik oli Türgi, kuhu viidi koguarvust 63,0%⁴.

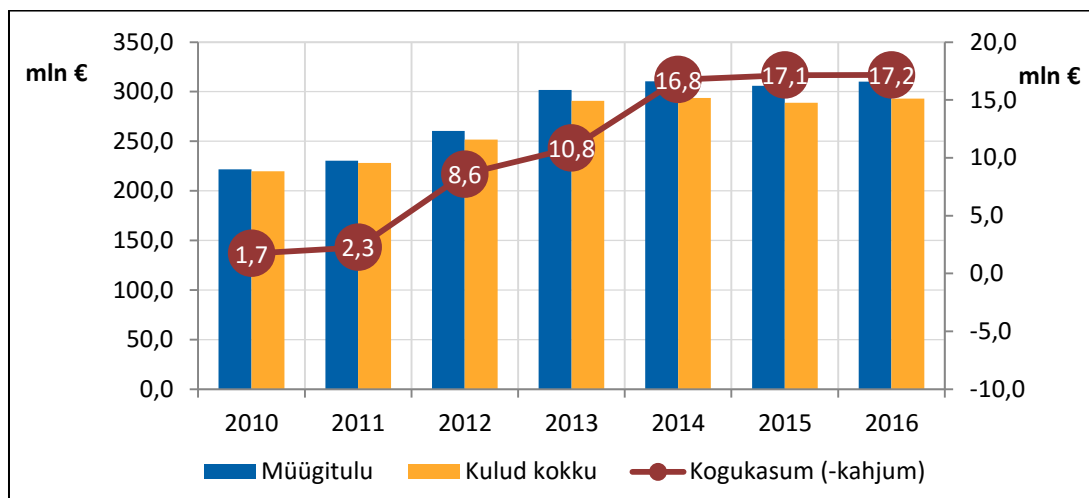
Lihatooted eksporditi 2016. aastal 80,6 mln euro väärtuses ning imporditi 129,6 mln euro väärtuses. Eesti päritolu lihatoodete kolm peamist sihtturgu olid jätkuvalt lähinaabrid Läti, Soome ja Leedu. 2014. aastal alanud Venemaa lihatoodete ekspordipiirangute järel on Rootsi tõusnud sihtriikide arvestuses oluliselt neljandale positsioonile. 2016. aastal eksporditi Eesti päritolu lihatooted Läti 47,0 mln euro, Soome 19,0 mln euro, Leetu 18,0 mln euro ning Rootsi 6,6 mln euro väärtuses. Lihatoodete ekspordis olid suurima käibega konservid, sealiha, vorstid ja linnuliha. Lihatoodetest suurima impordikäibega oli sealiha, mis oli 43,0 mln euro väärtuse juures võrreldes 2015. aastaga 5,0% võrra suurem. Eesti päritolu linnuliha ekspordi käive langes 2016. aastal võrreldes eelnevaga 15,0% ning import kasvas 13,0%. Eesti päritolu veiseliha ekspordi väärtus langes 2016. aastal võrreldes eelnevaga 23,0% ning impordi väärtus kasvas 32,0%. Liha ja lihatoodete ekspordi ja impordi kohta saab täpsemalt uurida Maaeluministeriumi kodulehel regulaarselt avaldatavatest tabelitest ja ülevaatest⁷.

7

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https://www.agri.ee/sites/default/files/content/statistika/2016/k_auvavahetus-2016-09-liha.ods

Majandusnäitajad

Lihatööstuse müügitulu ja kulude tase on püsinud alates 2013. aastast üpris stabiilsena. 2016. aastal oli lihatööstuse müügitulu 310,1 mln eurot, mis oli eelmise aastaga võrreldes 1,3% suurem (joonis 2). Sektori kogukulud olid 292,9 mln eurot ning kasvasid 1,4%. Nende kasvule avaldas mõju tööjõukulude ning seejuures ka töötasude tõus. Lihatööstuse kogukasum oli 17,2 mln eurot ning kasvas 0,6%.

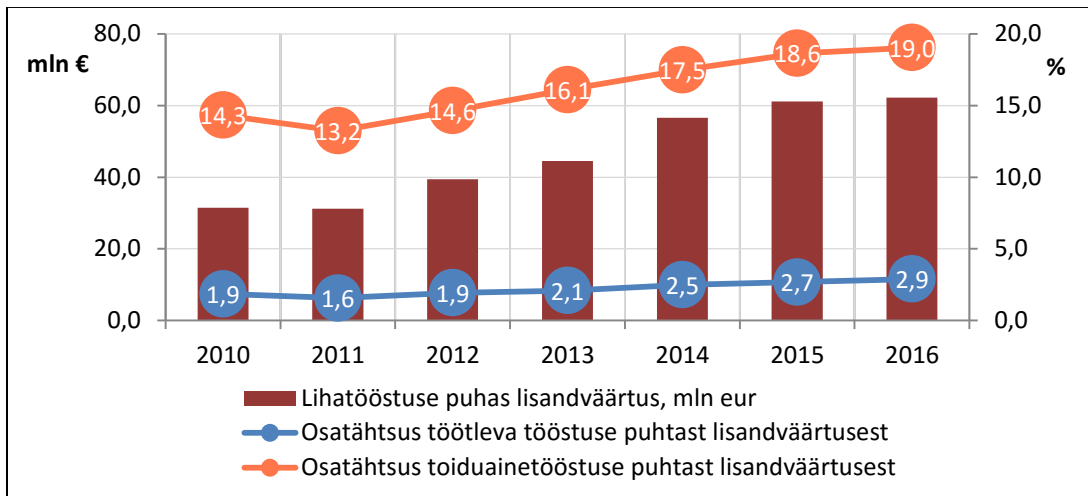

Joonis 2. Lihatööstuse müügitulu, kogukulud ja kogukasum (-kahjum) 2010–2016

Allikas: Statistikaamet, andmed 09.05.2017 seisuga

Lihatööstuse puhas lisandväärtus⁸ oli 62,6 mln eurot, mis oli eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 1,8% suurem (joonis 3). Lihatööstuse puhta lisandväärtuse kasvu mõjutas positiivselt sektori efektiivsuse tõus, mis toimus suurenenud investeeringute toel. Sektori tööjõukulud olid 2016. aastal kokku 45,0 mln eurot ja lihatööstuse puhas lisandväärtus moodustas 2,9% töötleva tööstuse ja 19,0% toiduainetööstuse puhtast lisandväärtusest ning suurenes osakaalult mõlemas võrdluses.

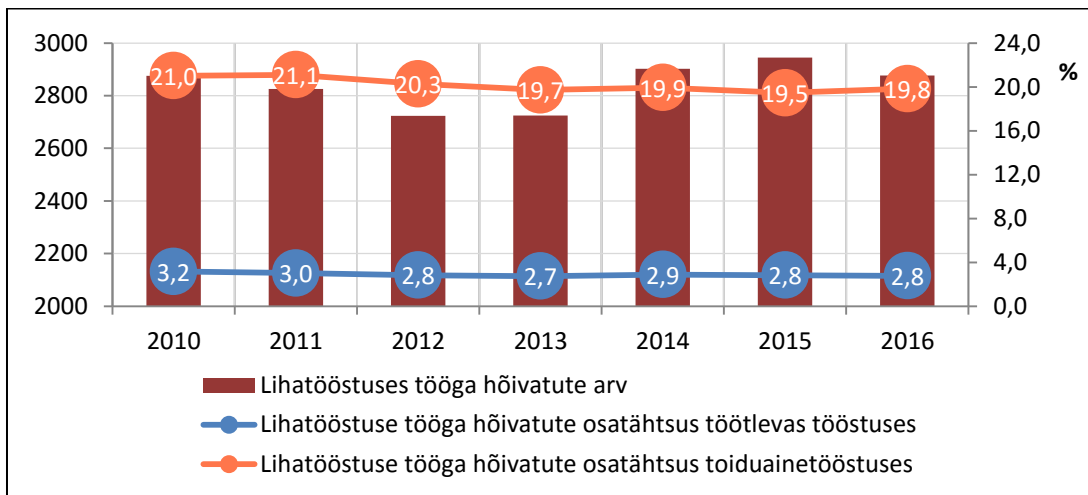
⁸ Puhas lisandväärtus = (müügitulu – kulud kokku) + tööjõukulud

Joonis 3. Lihatööstuse puhas lisandväärtus 2010–2016

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

2016. aastal oli lihatööstuses keskmiselt tööga hõivatud isikuid⁹ 2876 (joonis 4) ning seda oli 2,3% vähem võrreldes varasemaga. Lihatööstuses hõivatute osatähtsus võrreldes töötleva tööstusega püsis samal tasemel ja oli 2,8%; toiduainetööstusega võrreldes suurenes ja oli 19,8% (+0,3 protsendipunkti).

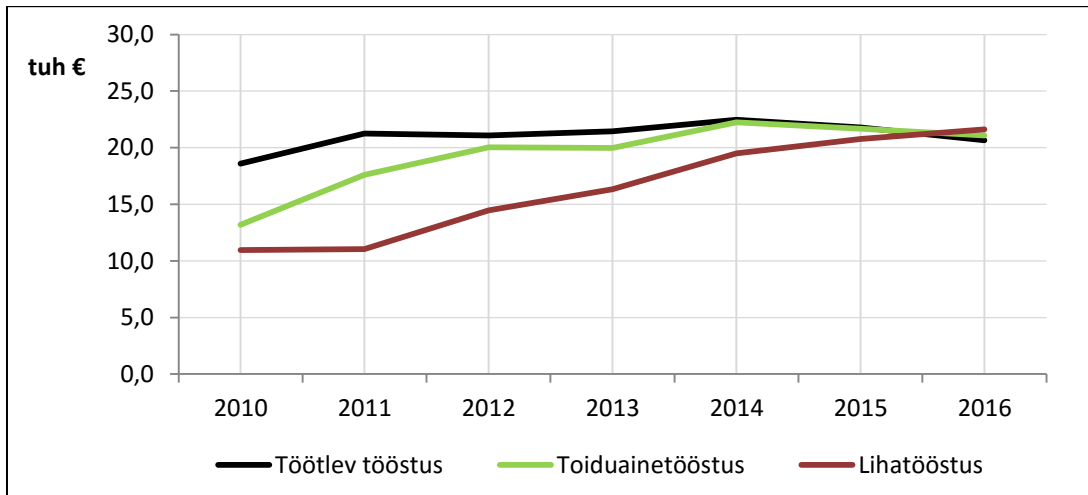
Joonis 4. Lihatööstuses keskmiselt tööga hõivatud isikute arv 2010–2016

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

⁹ Tööga hõivatud isikud – kõigi ettevõttes töötavate isikute arv, olenemata töönädala pikkusest (sh omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed, osaajaga töötajad, hooajatöötajad jt)

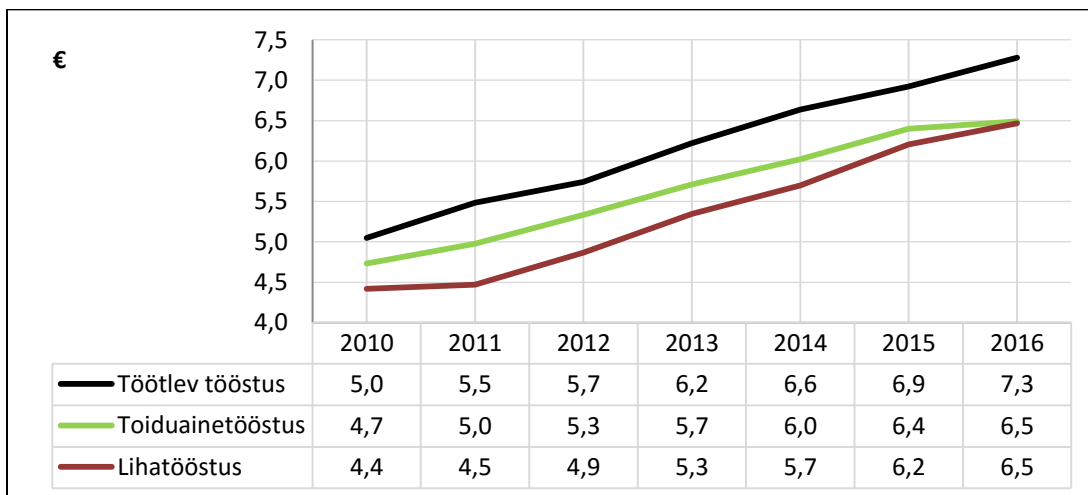
Tööviljakus¹⁰ hõivatu kohta puhta lisandväärtuse alusel oli lihatööstuses 21,6 tuhat eurot ja eelmise aastaga võrreldes kasvas 3,8% (joonis 5) ning näitas varasemate aastatega võrreldes stabiilse kasvu jätkumist.

Joonis 5. Lihatööstuse tööviljakus hõivatu kohta puhta lisandväärtuse alusel 2010–2016

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

Maaeluministeriumi arvutustel oli lihatööstussektori keskmine brutotöötasu 6,5 eurot tunnis, mis oli varasema aasta sama perioodiga võrreldes 3,8% suurem (joonis 6).

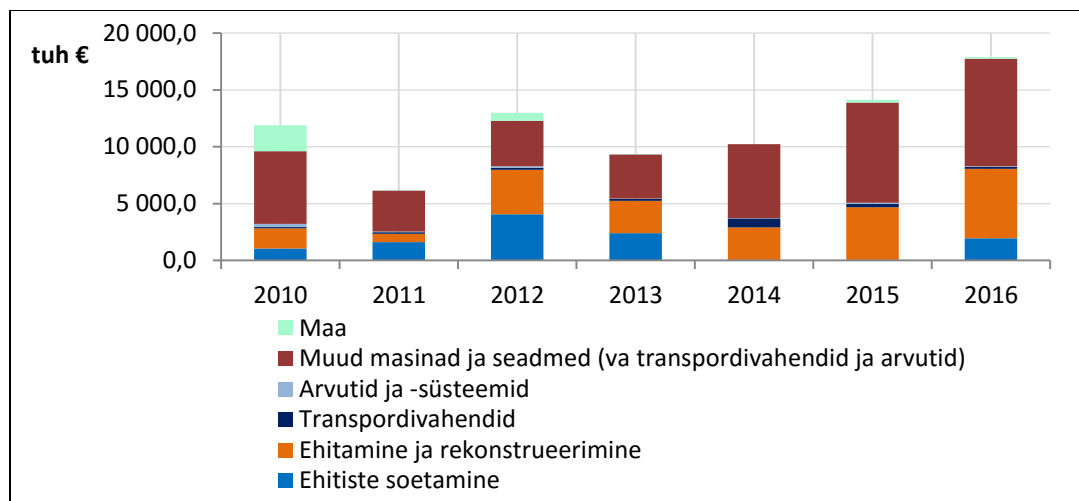
Joonis 6. Lihatööstuse keskmine bruto töötasu tunnis 2010–2016

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

¹⁰ Tööviljakus = puhas lisandväärtus / tööga hõivatud inimeste arv

Investeeringud

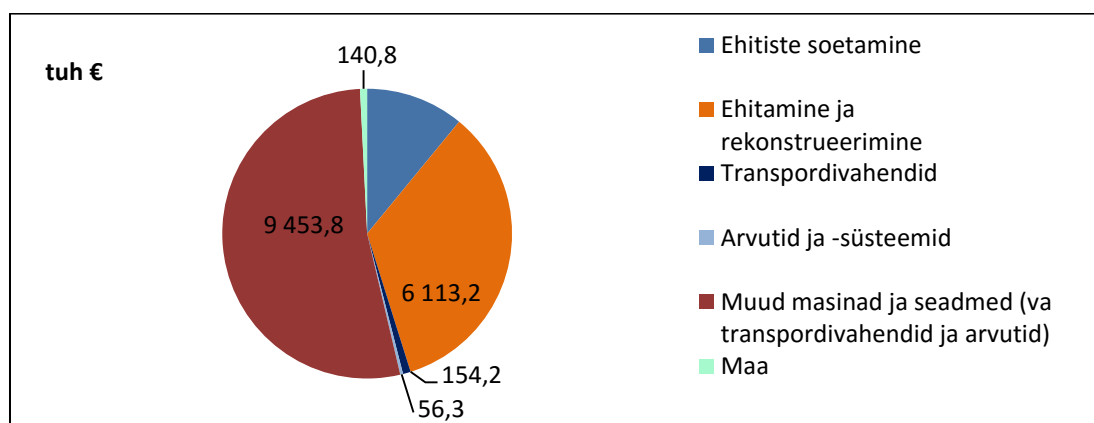
2016. aastal investeeris lihatööstus materiaalsesse põhivarasse kokku 17,9 mln eurot. Aasta varem investeeriti 11,6 mln eurot, mida oli 6,3 mln eurot ehk 54,3% vähem (joonis 7).

Joonis 7. Lihatööstuse investeeringud 2010–2016

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

Enim investeeriti tehnoloogiliselt poolelt masinate, seadmete ja inventari soetamiseks – kokku 9,5 mln eurot, mida oli võrreldes varasema perioodiga 7,4% enam (joonis 8). Ehitamisse ja rekonstrueerimisse investeeriti 6,3 mln eurot, arvutitesse ja -süsteemidesse 56,3 tuhat eurot ning transpordivahenditesse 154,2 tuhat eurot ning maa ostu 140,8 tuhat eurot.

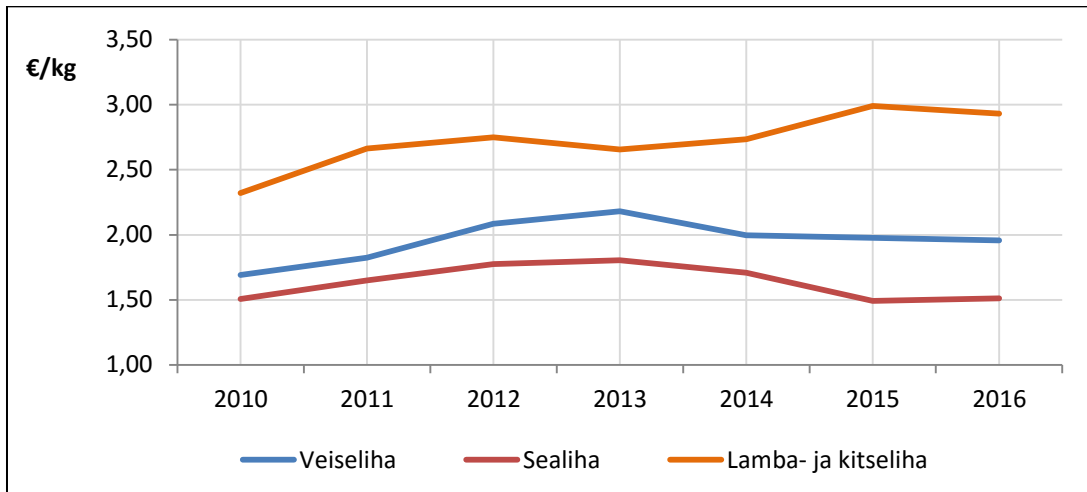

Joonis 8. Lihatööstuse investeeringud 2016. aastal

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

Liha kokkuostuhind

SA andmetel oli sealiha keskmine kokkuostuhind eelneva aastaga veidi tõusnud, ühe kilogrammi sealiha maksumus oli 1,51 eurot (+1,3%); veiseliha ja lamba- ja kitseliha keskmine kokkuostuhind vastupidiselt langes veidi ja kilogramm veiseliha maksis 1,96 eurot (-1,0%) ning kilogramm lamba- ja kitseliha maksis 2,93 eurot (-2,0%).

Joonis 9. Lihade keskmised kokkuostuhinnad 2010–2016

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

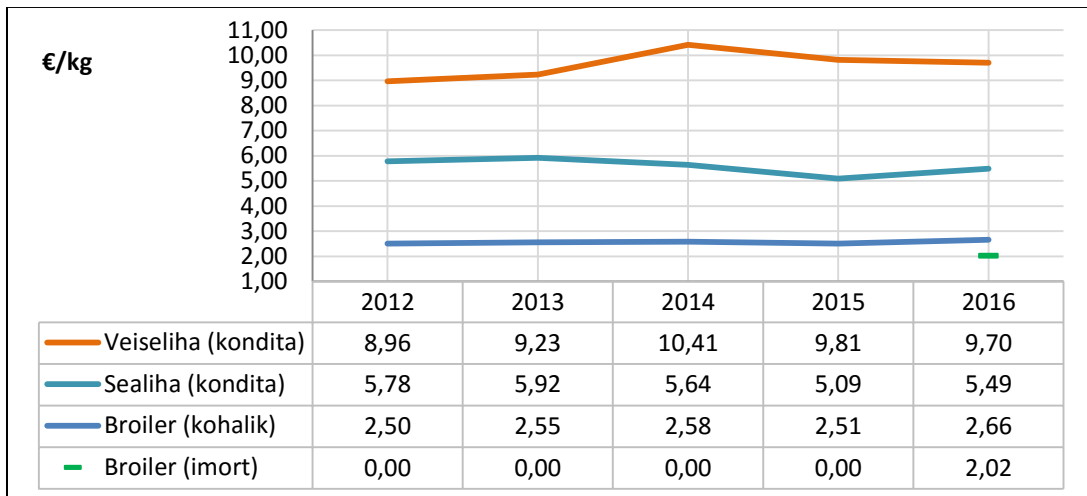
Liha ja lihatoodete jaehinnad

Varasemalt kogus liha- ja lihatoodete jaehindu Kantar Emor (endine TNS Emor), aga alates 2016. aasta jaanuarist kogub neid Eesti Konjunkturiinstituut (EKI). Sellest tulenevalt võib kogutavates hindades esineda erinevusi, osade toodete hindade kogumine on küll jätkunud aga teise tootegrupina.

Vaadeldes jaehindu lihade kaupa (joonis 10), siis keskmisena maksis üks kilogramm veiseliha 9,70 eurot (-1,1%), sealiha 5,49 eurot (+7,9%), kohalik broileriliha 2,66 eurot (+6,0%) ning imporditud broileriliha 2,02 eurot (hakati koguma 2016. aasta algusest).

Euroopa Komisjon koondab erinevate lihade kategooriate kaupa müügihindu nii EL-i keskmise kui liikmesriikide arvestuses¹¹.

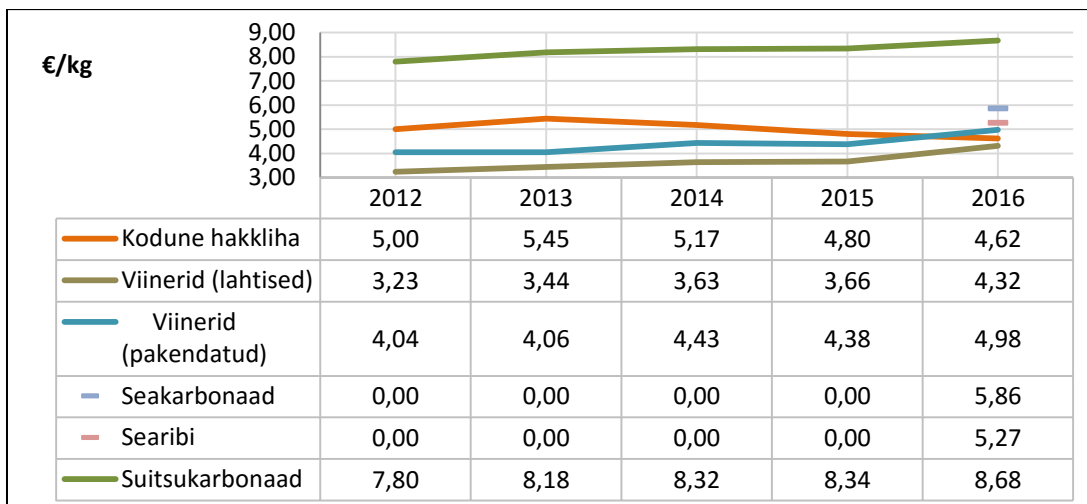
¹¹ Euroopa Komisjoni kogutavate lihade müügihindade statistika http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/price-monitoring/monthly-prices/index_en.htm

Joonis 10. Lihade keskmised jaehinnad 2012–2016

Allikas: EKI, Kantar Emor, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

Lihatoodete keskmised jaehinnad Eesti müügikohtades olid EKI andmetel ühe kilogrammi kohta järgnevad (joonis 11): kodune hakkliha maksis 4,62 eurot (-3,7%), lahtised viinerid 4,32 eurot (+18,0%), pakendatud viinerid 4,98 eurot (+13,7%), suitsukarbonaad 8,68 eurot (+4,1%) ja seakarbonaad 5,86 eurot ning searibi 5,27 eurot (seakarbonaadi ja -ribi hindu hakati koguma 2016. aasta algusest).

Joonis 11. Lihatoodete keskmised jaehinnad 2012–2016

Allikas: EKI, Kantar Emor, Maaeluministeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga

Lihasektori andmete võrdlev tabel

Tabel 1. Olulisemad näitajad 2015. ja 2016. aasta võrdluses

	2015	2016	Muutus (%)
Lihatoodete väärtus, mln €	279,9	286,4	+2,3
Lihatoodete eksport (k.a. hinnangud), mln €	81,8	80,6	-1,5
Majandusnäitajad			
Keskmine tööga hõivatute arv	2945	2876	-2,3
Müügitulu, mln €	306,1	310,1	+1,3
Kulud kokku, mln €	288,9	292,9	+1,4
Kogukasum (-kahjum), mln €	17,1	17,2	+0,6
Puhas lisandväärtus, mln €	61,1	62,2	+1,8
Töövõljalikus puhta lisandväärtuse alusel, tuhande €	20,8	21,6	+3,8
Keskmine bruto töötasu tunnis, €	6,2	6,5	+3,8
Investeeringud materiaalsesse põhivarasse kokku, mln €	11,6	17,9	+54,3
Liha- ja lihatoodete keskmised jaehinnad			
Veiseliha (kondita), €/kg	9,81	9,70	-1,1
Sealiha (kondita), €/kg	5,09	5,49	+7,9
Broiler (kohalik), €/kg	2,51	2,66	+6,0
Broiler (import), €/kg	*	2,02	-
Keeduvorst, €/kg	4,19	4,49	+7,2
Kodune hakkliha, €/kg	4,80	4,62	-3,7
Viinerid (lahtised), €/kg	3,66	4,32	+18,0
Viinerid (pakendatud), €/kg	4,38	4,98	+13,7
Seakarbonaad, €/kg	*	5,86	-
Searibi, €/kg	*	5,27	-
Suitsukarbonaad, €/kg	8,34	8,68	+4,1
Lihade keskmised kokkuostuhinnad			
Veiseliha, €/kg	1,98	1,96	-1,0
Sealiha, €/kg	1,49	1,51	+1,3
Lamba- ja kitseliha, €/kg	2,99	2,93	-2,0
Legend			
pp	protsendipunkti		
*	uus kategooria		
	kasvanud		
	vähenenud		

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused, 09.05.2017 seisuga

Lihasektori andmete pikk aegrida

Tabel 2. Olulisemate näitajate aegrida 2001–2016

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tööga hõivatute arv	2190	2441	2439	2485	2501	2844	3252	2810	2978	2876	2826	2723	2724	2902	2945	2876
Müügitulu, mln €	129,9	131,1	129,7	142,1	159,8	192,5	222,1	228,2	234,2	221,6	230,3	260,5	301,7	310,4	306,1	310,1
Kulud kokku, mln €	..	123,7	122,0	134,7	153,4	182,3	213,0	224,0	235,4	219,9	228,0	251,9	290,9	293,6	288,9	292,9
Kogukasum (-kahjum), mln €	..	7,5	7,7	7,4	6,4	10,2	9,0	4,2	-1,2	1,7	2,3	8,6	10,8	16,8	17,1	17,2
Tööjõukulud, mln eurot	11,5	13,7	14,5	16,4	17,8	23,2	30,3	31,1	31,5	29,8	28,9	30,8	33,7	39,8	44,0	45,0
Investeeringud materiaalsesse põhivarasse, mln €	6,6	14,7	13,9	10,9	13,8	11,4	14,4	22,9	7,9	11,9	6,2	13,0	9,4	10,2	11,6	17,9
Liha ja -toodete ekspordi väärtus (k.a. hinnangud), mln €	129,9	131,1	129,7	142,1	159,8	192,5	222,1	228,2	234,2	221,6	230,3	260,5	301,7	310,4	306,1	310,1

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused, andmed 09.05.2017 seisuga